

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Jezus maakt zalig

"...en gij zult Zijn naam heten JEZUS; want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden"

Matth. 1:21

Met heel Gods Kerk over het rond der aarde mogen wij in de kersttijd weer het wonder heerlijke feit herdenken van de vleeswording des Woords, van de geboorte van de Heere Jezus Christus als Redder en Zaligmaker van in zichzelf reddeloos verloren zondaren. Die geboortē, die reeds vele eeuwen tevoren was beloofd en voorzegt, en ten aanzien waarvan de engel Gabriël in Gods naam ook zelfs reeds van tevoren aan Maria en Jozef heeft bekend gemaakt welke naam zij aan dat kind, dat geboren zou worden, moesten geven.

Namelijk de naam Jezus, wat betekent, Zaligmaker. En waarom moesten zij dat Kind die naam geven? Wel, in de tekst hierboven kunt u het lezen. De engel zegt tot Jozef: "Gij zult Zijn naam heten Jezus, Want (dat geeft dus de reden aan, waarom: WANT) Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden". Hij moet dus Jezus, dat betekent Zaligmaker, heten, omdat Hij Zaligmaker IS. Zijn naam is dus uitdrukking en openbaring van Zijn wezen, van hoe en wat Hij is. De namen die wij, mensen, dragen zeggen meestal niets van ons wezen, meestal is de betekenis ervan niet eens bekend. Onze namen dienen dan ook alleen maar om ons van elkaar te onderscheiden.

Mar dat is bij de Heere Jezus heel anders. Hij heet Jezus omdat Hij Jezus, dat is Zaligmaker, is. In Zijn Naam wordt ons daarom ook meteen de heerlijke betekenis en het rijke doel van Zijn komst in het vlees op treffende wijze aangegeven en gepredikt. Zijn Naam zegt ons namelijk reeds, dat Hij gekomen is om zalig te maken. Hij is niet gekomen om de mensen telkens tegen het einde van het jaar enkele gezellige vrije dagen, zonder

meer, te bereiden, met allerlei romantiek en sfeer van kerstbomen en lichtjes, enz. enz. wat met het wezen van de zaak niets te maken heeft, ja, daar veeleer radicaal mee in strijd is. Waar het om gaat is namelijk dat de Heere Jezus gekomen is om zalig te maken "Zalig maken" wat is dat eigenlijk? Wel, zalig maken dat is, zoals we in het catechisatieboekje wel omschreven vinden.

Verlossen van het hoogste kwaad en brengen tot het hoogste goed. En dat hoogste kwaad is dan niet maar zoveel moeite en verdriet op deze aarde, zonder meer, neen, maar het hoogste kwaad, dat is onze zonde en schuld, waardoor wij aan allerhande ellende, ja aan de verdoemenis zelf onderworpen zijn: Ja, waardoor wij ons hebben waardig gemaakt om voor eeuwig van God verlaten en verstoten te worden in de buitenste duisternis. Dat is het hoogste kwaad, waar wij allen van nature, als diep gevallen adamskinderen, in delen en aan onderworpen zijn. Terwijl daartegenover het hoogste goed is, neen, niet dat wij het hier op aarde goed hebben wat geld en voorspoed betreft, neen, maar het hoogste goed, dat is toch dat onze zondeschuld vergeven wordt, dat we met God verzoend en van de eeuwige straf in de buitenste duisternis verlost en gered worden, om hier bij de aanvang en straks in de hemel voor eeuwig volkomen de Heere, die het zo waard is, te dienen en te prijzen. Zacharias zegt daarom in zijn lofzang ook zo treffend. Om Zijn volk kennis der zaligheid te geven (en dat is dan geen intellectuele verstandelijke kennis, maar bevindelijke kennis door ervaring, in vergeving hunner zonden. Dat is dus zalig maken, en daartoe is de Heere Jezus dus ook gekomen in de kribbe van Bethlehem, verlossen van het hoogste kwaad en brengen tot het hoogste goed.

Jezus maakt zalig. Ja, Hij maakt zalig,

Hij doet het alleen, en doet het volkomen. Daar komt niets van de mens, ook niet van Zijn volk bij. Hij heeft de pers alleen getreden. Hij heeft de schuld betaald, de straf gedragen, aan het recht volkomen voldaan, en daarom de gerechtigheid en het leven ook volkomen verworven. Ja en Hij is het Zelf ook die nu dat Borgtochtelijke verzoeningswerk door Zijn Heilige Geest komt verklaren en toepassen in het hart der zijnen. En omdat Hij nu zalig maakt, d.w.z. omdat dat zalig maken nu alleen en volkomen Zijn werk is, zowel in de verwerving als in de toepassing, daarom ligt nu die zaligheid van al de zijnen in Hem ook zo eeuwig onwrikbaar vast. Ook ondanks al hun ontrouw en zonde, elke dag opnieuw, waardoor zij het telkens weer verzondigen.

Zalig maken, en daarom ook zalig worden, is uiteindelijk alleen maar Zijn werk. En Hij zal nooit laten varen enig werk, dat Zijn hand begon. Er staat hier zo veelzeggend, Hij Zal, dus niet maar Hij kan of Hij wil, neen, Hij Zal Zijn volk zalig maken van hun zonden. Hier al in beginsel, en straks voor eeuwig volkomen! Zijn volk, ja. Want alleen Zijn volk wordt door deze Zaligmaker zalig gemaakt. Om dus door Hem zalig gemaakt te worden, moeten wij ook tot dat volk van hem behoren.

En wie behoren daar dan bij? Wel, dat zijn alleen degenen, en dat zijn ook al degenen, die door de wederbarende werking van de Heilige Geest de verlossing van het hoogste kwaad, de vergeving der zonden, de vrede met God, het eeuwige leven, in dat Kind van Bethlehem, in die enige en volkomen Zaligmaker hebben leren zoeken, met hartelijke belijdenis van hun schuld smekend om genade. Daar komt het dan ook op aan, ook voor ons, ook in deze kersttijd. Dat we zo als bij die kribbe van Bethlehem neerknielen. Want als we dat niet in waarheid leren, dan behoren wij niet bij

Zijn volk, en dan worden we dus ook niet door Hem zalig gemaakt. Dan wacht ons als dat zo blijft, ook niet de volkomen zaligheid, neen, maar integendeel zelfs de eeuwige rampzaligheid. Ondanks ook al onze kerstfeesten hier op aarde. En wat zou dat vreselijk zijn. O, kniel dan nu nog bij die kribbe neer.

Het kan nu nog. En dat Kind van Bethlehem wil nu ook uw Zaligmaker nog zijn, voor tijd en eeuwigheid. Vanuit de kribbe van Bethlehem breidt Hij Zijn liefde armen als het ware nu nog lokkend en nodigend ook tot u uit. Terwijl tot allen, die door genade bij dat volk des Heeren mogen behoren, ook de goddelijke verzekering komt. Hij Zal Zijn volk zalig maken van hun zonden.

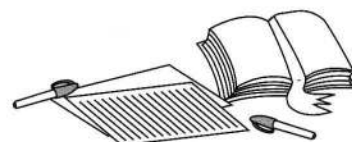
Wat een evangelie, voor zulke zondaren. Ja, want zondaren zijn en blijven het toch, ook na ontvangen

genade. Dat ervaren ze iedere keer opnieuw, en ook hoe langer hoe meer!

En daarom wordt juist voor dat volk ook het wonder hoe langer hoe groter, dat die Heere Jezus, nu gekomen is, neen, niet om brave, vrome mensen, maar om zondaren zalig te maken. Zonder enige verdienste hunnerzijds, uit enkel genade alleen. Opdat het zij, gelijk geschreven is: "Wie roemt, die roeme in de Heere alleen". Jezus maakt zalig. Geve de Heere dat ook ons, ook in deze kersttijd en straks op de kerstdagen, recht te zien, en bovenal persoonlijk te beleven. Dan kunnen we al het andere missen, en dan hebben we ook pas echt kerstfeest gevierd. Maar dan ook zeker. Want dan mag het ervaren worden wat Simeon zong, met dat Kindeke Jezus in zijn armen.

*Zo laat Gij, HEER' Uw knecht,
Naar 't woord, hem toegezegd,
Thans henen gaan in vrede,
Nu hij Uw ZALIGHEID,
Zolang door hem verbeid,
Gezien heeft, op zijn bede.*

G. Bouw

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we een adventsmeditatie geplaatst over Matth. 1:21 van ds. G. Bouw. Ds. M.C. Tanis schrijft een vervolgartikel over prof. J.J. van der Schuit: 'Het verbond, de doop en de kinderen.' Ds. P. den Butter schrijft verder over de Filippenzenbrief. Over de Generale Synode die dit jaar is gehouden schrijft ds. M.J. Kater. Ds. P. van Zonneveld schrijft een brief aan ouders. Ds. J.M.J. Kieviet schrijft een slotartikel over "Gods beloften". Ds. P. Roos schrijft een artikel over onze kerken in het noorden van ons land.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 16 december verschijnen, dus over twee weken. Kopij graag binnen de donderdag een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking. AvH

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10,
8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,
2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting
Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar. Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

VOOR WIE ZIJN GODS BELOFTEN? (13-SLOT)

Twaalf artikelen lang hebben we nagedacht over een antwoord op de vraag: "voor wie zijn Gods beloften?" Het wordt tijd om af te ronden. Anders raakt het overzicht van alles wat aan de orde kwam zoek. Misschien bent u de lijn van het geheel al wel een beetje kwijt. Daarom nu deze afsluiting. Wel liggen er nog enkele vragen, die ik vanuit de lezerskring ontving, op antwoord te wachten. Ik hoop dat in afzonderlijke bijdragen in ons blad te doen.

terugblik

Hoe ziet het traject dat we hebben afgelegd er uit? Ik ben in de eerste bijdrage begonnen het belang van dit thema aan te geven. Deze vraag kan een heel persoonlijke vraag zijn. Een vraag die in de binnenkamer voor het aangezicht van de Heere gesteld wordt. "Zijn Uw beloften ook voor mij? Hoe en op grond waarvan mag ik ze mij toe-eigenen?"

Ik heb erop gewezen dat de Heere in Zijn Woord een belovend God is. Jawel, Gods Woord is meer dan

'belofte'. We vinden er ook Zijn eisen en bedreigingen in. Maar de prediking van de zaligheid is gevat in de Goddelijke belofte van het Evangelie. Eén van de gebroeders Erskine zei ooit: "Neemt men de belofte weg uit de Bijbel, dan neemt men het Evangelie weg!"

In het tweede artikel heb ik aange-toond dat er op de vraag voor wie Gods beloften zijn, verschillende antwoorden te geven zijn. Wie onze belijdenisgeschriften op dit punt bestudeert, komt dan ook diverse lijnen tegen. In de afleveringen drie en volgende ben ik hierop breder ingegaan.

Stellen we de vraag: "voor wie zijn Gods beloften van de zaligheid uiteindelijk **bestemd**?", dan moet het antwoord luiden: voor degenen die tot de zaligheid verkoren zijn. De verkorenen van eeuwigheid dus. "Er geloofden zovelen als er geordineerd waren tot het eeuwige leven", zo lezen we in Handelingen 13. En is het geen woord van de Heere Jezus: "Al

wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen" [Joh. 6].

Maar de vraag is ook als volgt te stellen: "op wie zijn Gods beloften bijzonder **gericht**?, bij wie vinden ze **aansluiting**?" Zo gesteld, is het antwoord op deze vraag: de behoeftige zondaar, de mens die zo arm is dat hij of zij als een smekeling niet bij de Heere kan wegblijven. Tot Wie hij om genade en zaligheid roept. Ik haalde in dit verband de gelijkenis van die arme weduwe aan. Degenen die dag en nacht tot Hem roepen, zij zijn de uitverkorenen, die de Heere zeker zal verhoren [Luk. 19].

Maar er is een nog toegespitster antwoord op onze vraag voor wie Gods beloften zijn. Ik zei het met de Schotse Hugo Binning: *"Voor wie zijn Gods beloften? Voor hen die ze aannemen!"* Maar dat zijn geen anderen dan die hiervóór zijn genoemd. Het zijn dezelfde. Want armen en behoeftigen die het jaar en dag kunnen uithouden in hun (zogenaamde) armoede en behoeftigheid, die kent Gods Woord niet. Als ik het zo zeg, dan heb ik de Kralingse dominee Theod. van der Groe aan mijn kant: *"Of de boete is niet volkomen, of hij moet gewis uitlopen in het geloof. Dit is dan ook Gods geordineerde weg."* Voor hen zijn Gods beloften, die ze in het waarachtige geloof aangrijpen en die daarin de Heere en Zijn genade tot hun troost aannemen. En waar dat gebeurt - als een door de Heilige Geest gewerkt wonder! - daar gaan de kabinetten van Gods Evangeliebeloften ook daadwerkelijk open. Dan worden de schatten niet alleen getoond, maar dan worden ze ook uitgereikt. En ik ontvang ze in mijn grote nood. Daar wordt een bedelaar bedeed uit de rijke heilsfontein die er bij de Heere is. Aan de Filippenzen schrijft de apostel Paulus, dat Zijn God naar Diens rijkdom alle nooddrift vervult in heerlijkheid, door Christus Jezus [4:19].

aan wie gepredikt?

Ik heb uit reacties begrepen dat er lezers zijn geweest die de eerste zes artikelen min of meer met krommen hebben gelezen. We zijn immers in onze kerken gewend op de vraag voor wie Gods beloften zijn, rechtstreeks als antwoord te krijgen: "voor allen en een ieder." Wij leren toch immers de algemene en onvoorwaardelijke prediking van Gods beloften aan alle hoorders?! Waarom dan nu andere antwoorden gegeven op

deze vraag? Vanaf aflevering zeven zocht ik antwoord op de vraag aan wie de beloften van het Evangelie mogen en moeten worden **gepredikt**! En luidde toen het antwoord: aan degenen die mogen weten te behoren tot de van eeuwigheid verkorenen? Of: slechts aan hen in wier leven besef van zonden en schuld en ware droefheid tot de Heere te vinden is?

Of: die beschikken over een waarachtig geloof en die zich onderscheiden door het oefenen van een krachtig geloofsvertrouwen op de Heere? Nee, die inperking hebt u niet gelezen. In plaats daarvan zeg ik met onze Dordtse Leerregels dat Zijn beloften *"aan alle volken en mensen, tot welke God naar Zijn welbehagen Zijn Evangelie zendt, zonder onderscheid moeten verkondigd en voorgesteld worden..."* Wees Mozes in de woestijn niet aan alle gebetenen de kope-slang aan? En zal hij niet aan ieder de genezende kracht van die slang hebben aangetoond? *"Er is een gekruisigde Christus voor u!"*, zo verwoordde aan het adres van al zijn lezers en hoorders Thomas Boston de zaligheid in de Zaligmaker.

Er is zaligheid bij God voorhanden voor zondaren!

Overigens voegen onze Leerregels aan hun ruime woorden nog iets toe: *"... met bevel van bekering en geloof!"* Daarom hebben we in de afleveringen negen en tien nadrukkelijk stil gestaan bij de vraag of de beloftenprediking nu voorwaardelijk dan wel onvoorwaardelijk is. Moet een mens eerst iets meebrengen, iets van zichzelf, om van Gods Evangeliebeloften gebruik te mogen maken? Nee, want dan zou genade geen genade zijn. Aan Gods beloften gaat geen enkele verdienstelijke gestalte vooraf. Ik breng alleen mijn vreselijke en vleselijke wange-stalte mee, mijn verdorven hart en mijn verloren leven. Maar anderzijds - ik zal tot de Heere niet komen, zonder smeking en geweent. Zoals ik schreef: de Heere heeft nooit bedoeld Zijn genadige toezeggingen werkelijkheid te maken buiten de worstelingen van het smeekgebed om en evenmin zonder de oefeningen van het waarachtige geloof.

De twee laatste bijdragen zijn gewijd aan de vraag "of ik zomaar pleiten mag op mijn doop en op Gods beloften." Deze twee artikelen zijn zo recent dat ik het gegeven antwoord hier niet herhaal.

voor u?

Over het onderwerp van deze artikelenserie zou nog heel wat meer geschreven kunnen worden. Over de vraag bijvoorbeeld of we moeten onderscheiden in soorten beloften. Zou er geen aanleiding kunnen zijn om verschil te zien in algemene beloften die iedereen betreffen en bijzondere beloften waarbij een speciale voorwaarde geldt en die tot bijzondere personen worden gericht? Ook is me de vraag gesteld wat ik vind van de - hier en daar gemaakte - onderscheiding tussen de beloften van Gods verbond enerzijds en de beloften van het Evangelie anderzijds. Wellicht dat ik hier Deo volente nog eens op terugkom. Ook zou geopperd kunnen worden - wat wel gedaan is - dat het uitmaakt of je over dit thema nadenkt vanuit een tweeverbondengedachte dan wel in het kader van de drie-verbondenopvatting. Ik wil u hier niet mee vermoeien. In ieder geval hoop ik dat u - met mij! - in het voorgaande een keuze voor het een of het ander niet kon opmaken.

In plaats van dit alles wil ik u aan het slot van deze serie op iets anders wijzen. Ik ben daartoe mede gebracht door de geschriften van Thomas Boston. In verband met een lezing die ik één dezer dagen verzorgen moe(s)t, las ik de laatste weken het een en ander van hem. Opnieuw ben ik onder de indruk geraakt van het inzicht van deze man in de verborgenheden van de zaligmakende leer. Hoe bijbels en geestelijk zijn z'n uiteenzettingen - over wie de mens is in zijn natuurstaat, over de weg der zaligheid, over de vastheid van het genadeverbond en over de algenoegzaamheid van Christus en ook over Zijn bereidwilligheid om zondaren zalig te maken.

Buitengewoon leerzaam is wat Boston in verband met ons thema schrijft in zijn bekende boek over het genadeverbond. Hij tekent daarin Christus als de Bedienaar van het verbond. Gods beloften zijn in Hem ja en amen. Ze zijn ten diepste allereerst aan Hem vermaakt. En nu is Hij, als loon op Zijn werk, degene aan Wie de bediening van het verbond is opgedragen. Wat dat volgens Boston betekent, zegt hij in twee punten:

1 Zoals Hij belast was met het verwerven van de beloofde weldaden, zo heeft Hij ook de eer gekregen om ze uit te delen en aan zondaren uit te

reiken. Hij is aangesteld "om het aardrijk op te richten, om de verwoeste erfenissen te doen beërven en om te zeggen tot de gebonden: Gaat uit!"

- 2 Het hele verbond is in Hem besloten, zodat hij die Christus heeft ook het verbond heeft, ja het hele verbond. Hij die Christus echter niet heeft, heeft dus ook geen zaligmakend aandeel in het verbond.

Het voorwerp van de bediening van het verbond is: zondaren, onbepaald. De opdracht die de Heere Jezus als Bedienaar van het verbond van Zijn Vader ontvangen heeft, is gevat in ruime bewoordingen. Hij is voor dat werk toegerust met de meest uitgestrekte bekwaamheden. Hij heeft er Zijn dienaren voor. Het zijn Zijn Evangelie-boodschappers die Zijn koninklijke afkondiging in heel de wereld verspreiden. De inhoud ervan is een heerlijke belofte. Namelijk dat wie ook maar tot Hem zal komen en zich door het geloof met Hem zal verenigen, die zal onmiddellijk ontvangen worden en hij zal een recht hebben op alle voorrechten ervan. Zo wordt Zijn verbond openbaar gemaakt en in Zijn Naam aangeboden aan elke zondaar van de mensheid tot wiens oren de stem ervan komt.

Tot zover enkele woorden van Thomas Boston. Eén ding vooral blijft in het verband van ons thema bij me hangen. Wat ik zojuist citeerde, namelijk dat wie Christus heeft, ook

het verbond heeft. Ik kan ook zeggen: de beloften van het verbond heeft. En dat hij die Christus niet heeft, dat verbond en die beloften niet heeft. Boven al deze dertien artikelen heeft gestaan de vraag: "Voor wie zijn Gods beloften?" Wat ik op uw hart wil binden, lieve lezer, is dat deze vraag een heel persoonlijke vraag moet zijn. Niet om er allerlei vrijblijvende beschouwingen over te houden. Maar om voor Gods aangezicht te weten of Zijn beloften al uw deel zijn. Ja, om te weten of Christus al uw deel is. Want "die de Zoon heeft, die heeft het leven. Die de Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet!" Het voorlaatste hoofdstuk in het boek van Boston is gewijd aan 'de toets van een zaligmakend aandeel in het genadeverbond'. Eén van de toetsstenen die hij aanreikt, is dat de beloften van het verbond hun hart bevredigen. Gods verbond en woorden zijn voor Gods kinderen als een overvloedige fontein. "Ze worden overtuigd dat er genoeg water in die bron is om heel hun dorst te lessen, als ze de kunst maar verstonden om eruit te putten..." Zo is het verbond van God en zo zijn Zijn beloften "al hun heil en al hun lust."

En wie dit verstaat, geeft op de vraag: "voor wie zijn Gods beloften?" – zowel ootmoedig als vrijmoedig – dit antwoord: "niet alleen voor anderen maar ook voor mij, uit louter genade..."

J.M.J. Kieviet

IMPRESSIES VANUIT NUNSPEET (5)

Ik wil met enkele afleveringen komen tot een afronding van deze korte serie over 'wel en wee' in Nunspeet.

Immers, de generale synode is inmiddels gesloten en de hoofdlijnen zijn u bekend.

Enkele belangrijke zaken wil ik alsnog even onder uw aandacht brengen, waarbij uiteraard een aantal zaken die de aandacht wel gekregen hebben, onbenoemd blijven.

Kerkelijke verhoudingen

Voorafgaand aan een bepaald deel van het rapport van 'deputaten voor de eenheid van gereformeerde belijders' wordt namens het desbetreffende kerkverband het woord gevoerd. Zo waren er sprekers van de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt),

de Nederlands Gereformeerden en van de Geref. Bond. Deze toespraken werden beantwoord door de preses, ds. J. Westerink.

GKV

Uit het deputatenrapport blijkt een zekere verlegenheid. Enerzijds is er enthousiasme over de samenwerking en zijn op verscheidene plaatsen contacten aangegaan met de GKV, anderzijds leven er grote bezwaren. Die bezwaren bleken tijdens regionale bijeenkomsten die gehouden werden, uit de rapportages die kerkenraden gaven inzake hun visie op het zogenaamde 'federatieve groeimodel' en bleken eerder uit de brief van de veertig predikanten die zich in kritische zin uitlieten over de prediking in de GKV.

Deze tweeledigheid klinkt ook door in het uiteindelijke besluit. Enerzijds is men van oordeel dat wat bereikt is niet verloren mag gaan en wordt het positief geduid dat de contacten met GKV-kerken op plaatselijk niveau zijn toegenomen. Anderzijds wordt uitgesproken dat er – ondanks de in 1998 geconstateerde overeenstemming op landelijk niveau – nog steeds wezenlijke verschillen zijn. Verschillen waarvan echter eerlijk uitgesproken is dat die ook binnen het eigen kerkverband kunnen worden geconstateerd.

Overigens zullen deputaten nog weer uit gaan leggen wat de bedoeling is van het 'federatieve groeimodel', omdat gebleken is dat een aantal kerkenraden zich daarover nog geen oordeel heeft gevormd. Deputaten zullen doorspreken over het door velen opgemerkte verschil tussen de eerder genoemde overeenstemming inzake 'de toeëigening van het heil' en de praktijk van de prediking.

Ook zullen thema's aangereikt worden waarover op plaatselijk niveau verder doorgesproken kan worden.

Ik koppel aan het bovenstaande meteen de wens vast dat als kerkenraden verzocht worden om te reageren dat ook metterdaad te doen. Door niet te reageren – ook al kan ik soms best begrijpen dat een kerkenraad er geen zin in heeft – spreken we ook wat uit. Dan bedoelen we toch niet: 'wie zwijgt, stemt toe'? Laten we de 'waarheid betrachten in liefde', naar buiten én naar binnen toe.

NGK

Uiteraard is het besluit van de Landelijke Vergadering 2004 van dit kerkverband ter sprake gekomen om de vrouw toe te laten tot alle ambten. Weliswaar nog niet meteen voluit in praktijk gebracht, maar in principe ligt de weg open voor de vrouw in het ambt. Deputaten hebben de opdracht gekregen om de teleurstelling over dit besluit te verwoorden en grondig over het genomen besluit door te spreken in het licht van de besluiten van onze eigen generale synode van 1998 en 2001. Immers welke gevolgen zal een dergelijk besluit hebben voor samenwerkende en samenwerkingsgemeenten? Volgens de NGK komen ze op grond van dezelfde Schrift tot andere conclusies. Naar hun zeggen is het geen kwestie van Schriftkritiek, maar van een andere hermeneutische sleutel (dus een andere manier van uitleg van de Bijbel). Maar is het nog wel een sleu-

tel die past in het slot van de Bijbel als Góds eigen Woord, of is het de zelfgemaakte sleutel die past bij een exegetische die zodanig de 'menselijke factor', de cultuur van die tijd bepalend laat zijn dat er op z'n minst de indruk gewekt wordt dat de Bijbel in de vorm zoals we die hebben tijdgebonden is. Wat de Bijbel óns te zeggen heeft, kunnen we pas te weten komen als we eerst de cultuurgebonden schil eraf gehaald hebben. Heel vaak wordt daarbij het verschijnsel slavernij als uitgangspunt genomen. Daar denken we ook anders over als toen, zo wordt geredeneerd, en zo zijn er meer onderwerpen waarover we anders zijn gaan denken, omdat we in een andere cultuur leven. De vraag dringt zich op als deze andere 'hermeneutische sleutel' ook 'passend' is, of er dan ook nog sleutels zijn die we verwerpen en óf er nog wel sprake kan zijn van Schriftkritiek. Immers dan lijkt het er toch veel op dat het mogelijk geacht wordt dat we bepaalde elementen uit het Woord kunnen weglaten en toch niet 'Schriftkritisch' zijn. Maar wat is dan nog wel Schriftkritiek...?

Overigens is in 2001 er al op aangedrongen dat de samenwerkende en samenwerkingsgemeenten deze problematiek aan de orde zouden stellen en dat de classis de roeping hadden hierop toe te zien dat dit inderdaad gebeurde via de rapportages naar de classis. Dit besluit zal opnieuw onder de aandacht van de classes gebracht worden.

Waarom zo uitvoerig over dit stukje rapport? Omdat we hier een symptoom boven water zien komen wat verraadt dat er onderhuids al veel meer aan de hand kan zijn. Anders gezegd: de 'voorkeur' bleef dicht, dus dan maar via de 'achterkeur'....? Ik stel het vragenderwijs, want je wil het eigenlijk allemaal niet denken. De praktijk noopt je er echter wel toe.

Protestanten, Hervormd en Gereformeerd

Ten aanzien van de hervormd-gereformeerde gemeenten binnen de PKN is besloten de contacten voort te zetten en waar mogelijk uit te breiden. Een handreiking voor een gesprek tussen kerkenraden over de uitoefening van de tucht zal aan de kerken ter beschikking worden gesteld. Ook kunnen de kerkenraden een 'Regeling voor het gestalte geven aan plaatselijke eenheid en samenwerking met hervormde gemeenten van gerefor-

meerd belijden' tegemoet zien, nadat wel éérst onderzocht is óf en in hoeverre er afspraken gemaakt kunnen worden met hervormd-gereformeerde gemeenten binnen de PKN. Dat dit eerst grondig wordt bekeken, is wel noodzakelijk gezien de diversiteit van meningen over de vraag of een plaatselijke kerk die gereformeerd wil zijn en blijven toch ook niet zodanig deel uitmaakt van de PKN dat gezien de grondslag van deze kerk als geheel er op z'n minst vragen rijzen bij het gereformeerde karakter van deze kerk.

Deputaten zullen ook de mogelijkheid onderzoeken tot het aangaan van contacten met de Hersteld Hervormde Kerk. Deze voorzichtige formulering heeft te maken met het feit dat deze kerk allereerst binnenshuis nog veel te regelen heeft. De Kerkorde van 1951 is als kerkorde aanvaard, maar blijft dit zo of keert men terug naar de Dordtse Kerkorde? Verder zijn de onderlinge verschillen binnen de HHK nogal groot. Maar er is wel de hartelijke verbondenheid vanuit de liefde tot en het zich gebonden weten aan het gereformeerd belijden van de kerk. Reeds eerder is er in dit blad ingegaan op de problematiek rond de scheuring binnen de hervormd-gereformeerde gemeenten.

De Gereformeerde Gemeenten zal verzocht worden om het gesprek met deputaten eenheid voort te zetten. Wel is het helaas waar dat er op dit moment geen perspectief is op kerkelijke eenheid. Toch is het goed om deze vorm van contact aan te houden om wezenlijke zaken grondig door te spreken en zonodig ook actuele ontwikkelingen te kunnen bespreken.

Deze keer laat ik het bij het vermelden van de beslissingen inzake de kerkelijke verhoudingen. Een volgende keer zal ik in een afsluitende impressie nog wat zaken voor het voetlicht halen.

U hebt zo weer kennis kunnen nemen van het feit hoe verdeeld de kerk in ons vaderland is, naar binnen en naar buiten.

Tenslotte enkele citaten uit een boekje van Thomas Watson (Jeruzalem dat ik bemin – een puriteinse visie op de kerk) om allereerst ons eigen huiswerk te doen:

"Laat uw hart zich daarom aan uw tong paren, vooral in uw gebeden en lofzangen tot God. Want als gebeden

en lofzangen tot God niet gebouwd zijn op een vastere rots dan vormen of gewoonten, worden ze al gauw verijdeld door de aanstormende winden van begeerlijkheid en hoop op aardse eer. Dan hebben we liever de toejuichingen van mensen."

"Als u niet dieper in de godsdienst geworteld bent, zult u die bij elke beslissende gelegenheid spoedig vaarwel zeggen. Als u één van beide moet loslaten, vaarwel dan belijdenis, want ik moet u verlaten om eer, rijkdommen en genoegens te omhelzen. Ik kies de lovende woorden van mensen."

"Dit is zogenaamd een manier om God te dienen. Ik vrees dat het echter niet beter is dan onszelf dienen, en dat in de slechtste zin van het woord. Want zo spant u zich in om takken en kolen te vergaderen die uzelf op de jongste dag zullen verteren, terwijl u de grote genade van God moet ontberen. Op deze wijze kunt u God, of liever uzelf, op elk ogenblik en met elke belijdenis dienen. Maar als u uw rust vindt in iets wat gericht is op uzelf, kunt u er zeker van zijn dat God er tenslotte in zal blazen. Dat zal Hij doen, als uw rust geen vastere grond heeft dan uw eigen veronderstellingen."

"Daarom zeg ik dat u nauwkeurig acht moet slaan op uw wegen. Meen toch niet dat u in uw belijdenissen een tabernakel bouwt om de Heilige Geest te ontvangen, terwijl u een altaar bouwt om de vorst der duisternis een offer te brengen tot de ondergang en eeuwige kwelling van uw ziel".

M.J. Kater

Groet alle heiligen in Christus Jezus; u groeten de broeders die met mij zijn. Al de heiligen groeten u en meest die van het huis des keizers zijn (Fil. 4:21,22).

We komen nu toe aan het allerlaatste gedeelte van de brief. Net als in vele andere brieven bestaat dat slot ook hier uit twee dingen. Paulus brengt de groeten over aan de geadresseerden. En vervolgens spreekt hij een zegenwens uit aan het adres van de Filippenzen. We letten nu op de groeten, die hij overbrengt.

Op zich is het een goed sociaal gebruik om een brief te besluiten met het overbrengen van groeten. Wij doen dat ook. Wij eindigen een brief ook vaak met 'hartelijke groeten' of 'vriendelijke groeten', of iets dat er op lijkt. Alleen, in vele gevallen is het niet veel meer dan een kwestie van beleefdheid. Wat zien we echter in de Bijbel? Dat voor christenen ook het doen van de groeten een zaak is die op een hoger niveau gebracht wordt. Dat blijkt wel als we erop letten hoe Paulus deze dingen onder woorden brengt.

Het sleutelwoord in de verzen 21 en 22 is: 'groeten'. We lezen het drie maal. En dat woord heeft de klank gekregen van een uitdrukking van genegenheid en verbondenheid. Daarom wordt het groeten van elkaar meer dan eens verbonden met de 'heilige kus'. U weet dat Paulus aan het slot van verschillende van zijn brieven zegt: *Groet elkander met een heilige kus* (Rom 16:16; 2 Cor. 13:12; 1 Thess. 5:26). En Petrus schrijft: *Groet elkander met een kus der liefde* (1 Petr. 5:14).

Dat zegt ons dat de groeten overbrengen voor Paulus en anderen meer is dan een stukje sociale wellevendheid. Het is onderdeel geworden van de gemeenschap der heiligen.

Eerst schrijft Paulus in de gebiedende wijs: vs. 21a: het bevel om de heiligen te groeten. En dat moet dan gebeuren 'in Christus Jezus'. Of die toevoeging nu slaat op 'groeten' of op 'heiligen', in beide gevallen is duidelijk, dat het groeten van elkaar binnen de christelijke gemeenschap een speciale kleur krijgt vanwege de relatie tot Christus.

De heiligen zijn immers de leden van Zijn lichaam.

Vervolgens geeft Paulus dan te kennen, dat de broeders, die bij hem zijn, de Filippenzen groeten. Daarmee zal hij bedoelen degenen, die hem in zijn gevangenschap in Rome geregeld bezoeken. Toen zij ontdekten dat Paulus een brief aan het schrijven was aan de Filippenzen hebben ze hem gevraagd ook hun groeten aan de gemeente te Filippi over te brengen. Want ook zij voelden zich bij het wel en wee van die gemeente betrokken en wilden langs deze weg hun meeleven tot uitdrukking brengen.

Daarna breidt Paulus het uit door te spreken van 'al de heiligen' die eveneens de Filippenzen groeten. Niet alleen dus degenen die geregeld bij Paulus op bezoek komen, maar de hele gemeenschap der gelovigen in Rome wordt er door de apostel in betrokken. Kennelijk is er tussen de verschillende gemeenten ook een hartelijk meeleven met elkaar.

Onder de gelovigen in Rome is er één categorie, die Paulus afzonderlijk noemt: *zij die van het huis des keizers zijn*. Wie worden daarmee bedoeld? We zullen niet moeten denken aan familieleden van de keizer van Rome, maar aan hen die een of andere functie hebben in het paleis van die keizer en in diens administratie. Kennelijk werken er dus in dienst van de keizer - aan zijn hof - ook mensen die oprechte christenen zijn. Paulus aarzelt zelfs niet om hen 'heiligen' te noemen.

Laten we uit dit gedeelte ook maar een paar conclusies trekken. Tenslotte staan ook deze woorden niet in de Bijbel als bladvulling, waar we verder niet eens zoveel aandacht aan hoeven te geven. Zelfs als Paulus zoiets gewoon doet als het overbrengen van de groeten staat hij onder de inspirerende leiding van de Heilige Geest en is het die Geest die ook dan zijn pen bestuurt. Vandaar dat ook in dit bijbelgedeelte onderwijs voor ons te vinden is.

Wat is een waar christen?

Ja, wat is een echt christen? Hoe kan zo iemand worden aangeduid? Een belangrijke vraag, want u en ik zullen zo'n waar christen moeten zijn willen

we straks zonder verschrikken voor de rechterstoel van Christus kunnen verschijnen. Dan is het dragen van de naam van een christen niet voldoende. Dan is een belijdenis met de mond alleen niet genoeg. Daarom: Wat is een waar christen?

Uit de titel, die Paulus hier aan de christenen om hem heen en die in Filippi geeft is duidelijk, dat hij hen als 'heiligen' ziet. En dat is uit verschillende van zijn andere brieven ook duidelijk. Christenen zijn heiligen. Mensen die afgescheiden zijn van de wereld en de zonde en die toegewijd zijn aan de Heere en Zijn dienst. Mensen, die apart gezet zijn en die het daar ook mee eens geworden zijn. Mensen, die wel in de wereld zijn, maar niet van de wereld.

Mensen, die hier op aarde op doorreis zijn en die zich hier dan ook niet meer thuis kunnen voelen. Hun vaderland ligt elders en naar dat vaderland zijn ze onderweg. Dat zijn christenen. Mensen, die de Heere toebehoren en aan Hem verbonden zijn.

Dat is een duidelijke toetssteen bij het zoeken van een antwoord op de bovenvermelde vraag. Maar er is nog iets meer.

Een waar christen is vervolgens iemand - en dat laat zich ook uit de woorden in Fil. 4:21,22 afleiden - die in Christus Jezus is. Er is een relatie gekomen met Hem. Hij wordt gezocht en gekend en gediend als de Zaligmaker.

Hij is geworden dé Weg. Ook dat is essentieel voor het antwoord op de vraag wie een waar christen is. Let maar op het feit, dat Paulus in vs. 21 schrijft: *Groet alle heiligen in Christus Jezus*. Trouwens, is dat ook niet wat we geleerd hebben uit onze Catechismus? Christenen zijn volgens Zondag 12 toch mensen die deel hebben gekregen aan de zalving van Christus en die daardoor Zijn beeld gaan vertonen?

Laten we ons niet laten misleiden doordat de term 'christen' in de loop der jaren zo uitgehold is en verworpen is tot een vage aanduiding, die in feite niets meer zegt. Woorden zijn aan slijtage onderhevig. Woorden verliezen vaak hun oorspronkelijke inhoud en betekenis.

Maar laten we toch wel blijven bedenken dat alleen de Bijbel ons vertelt wat een waar christen is. En laten we dan ook eerlijk de vraag onder ogen

zien of wij in de oorspronkelijke betekenis van het woord, zo'n christen zijn.

Groeten - een christenplicht

Elkaar groeten is een vorm van beleefdheid. Elkaar niet groeten, terwijl je elkaar toch kent, is onbeleefd. Het is zoiets als net doen alsof de ander lucht is. Als dit al zo is in het gewone burgerlijke verkeer, dan ligt dat zeker zo in de omgang van christenen met elkaar. Onder christenen geldt zeker de plicht tot groeten. Een plicht voor iedereen, niemand uitgezonderd, ongeacht karakter en persoonlijkheidsstructuur. Maar dan niet slechts als zo'n beleefdheidsgebaar. Nee, veel dieper. Denk nog maar weer aan die 'heilige kus'.

Ik weet ook wel, dat het gebruik van de kus bij het elkaar groeten onder ons wel wat anders is dan in de context waarin Paulus leefde. Maar al is de wijze waarop wij elkaar groeten dan wat anders dan de manier waarop men dat toen en daar deed, de vermelding van die kus laat wel weten dat we ook in het groeten van elkaar oprecht moeten zijn en het eerlijk moeten menen. Het gaat immers niet om een judas-kus...

Voelt u wel wat de consequentie is? Willen we elkaar oprecht groeten dan zal alles wat er eventueel tussen mensen in ligt uit de weg moeten worden geruimd. Onenigheden moeten worden opgelost. Er dient geleefd te worden in vrede met elkaar. Zo bezien is dit groeten niet minder dan een vorm van de beleving van de gemeenschap der heiligen en die hoort onder christenen toch beleefd te worden. Als we het zo beleven dan brengt het Evangelie en de beleving daarvan zelfs zoiets alledaags als het elkaar groeten op een hoger niveau. Het leven wordt er inderdaad door geadeld en boven de alledaagsheid uitgetild.

De kracht van het Evangelie

Bijzondere aandacht verdient de vermelding van de aanwezigheid van christenen in het paleis van de keizer. Wie had ooit gedacht in die goddeloze omgeving heiligen te vinden? De keizer was in Paulus' dagen de goddeloze, door en door verdorven Nero. Maar zelfs hij had niet kunnen verhinderen dat het Evangelie ook binnen de kring van zijn paleis een kracht Gods tot zaligheid was geworden. De

Heere had er onder hen, die in de buurt van deze keizer hun werkkring hadden, die God dienden en vreesden.

Dat is vaker zo geweest. Obadja was hofmeester van de goddeloze Achab en zag kans honderd profeten des Heeren te onderhouden. Daniël bekleedde een hoge positie aan het hof van de heidense koning Darius en was daar werkzaam tot zegen van zijn volk. Soms heeft God Zijn volk op plaatsen waar wij ze allerm minst zouden verwachten. Daarin toont Hij dat Hij God is en dat Hij Zich door niemand laat verhinderen Zijn werk te doen.

Geeft dat geen moed voor de tijd waarin wij leven? We leven in een wereld die vol is van goddeloosheid en wetteloosheid en onverschillig-

heid. In die wereld groeien onze kinderen op. Misschien denken we wel eens dat deze wereld naar haar einde toe gaat. En in moedeloosheid vragen we ons wel eens af hoe het nu verder gaan zal. Soms hebben we er helemaal geen vertrouwen meer in. Maar wat denkt u dan van die heiligen in het paleis van de keizer in Rome?

Staan die woorden niet geschreven om de kerk ook in donkere en uitzichtloze dagen te bemoedigen? Voor Gods Geest zijn er kennelijk geen belemmeringen. Het blijkt dat de Heere Zijn volk overal kan hebben. Zelfs op de meest onwaarschijnlijke plaatsen. Als dat toen zo was, dan kan het nog. Maar dan behoeven we aan de macht en de genade van de Heere ook nooit te wanhopen.

P. den Butter

BRIEVEN AAN OUDERS (42)

Opnieuw neem ik u mee naar Bethel. Wat een ontsteltenis daar! Even buiten de stad zijn tweeënveertig knapen door een paar beren verscheurd. In één ogenblik is heel die plaats in diepe rouw gedompeld.

Elisa, die de profetenmantel van zijn voorganger, van Elia, had ontvangen, was door Bethel heengegaan. Kinderen, dat zullen opgeschoten knapen geweest zijn, kwamen hem achterop, scheldend: "kaalkop, ga op, kaalkop, ga op"! Opeens keerde Elisa zich om; hij keek die hem uitjouwende jongens aan, en toen vloekte hij hen in de Naam des HEEREN. Op dat moment kwamen twee beren uit het bos, en tweeënveertig van die vlegels werden uiteengereten. Hier was het oordeel van de Verbondsgod - ik dacht - over besneden jongens, kinderen die het verbondsteken hadden.

't Is te begrijpen dat mensen denken of zeggen: "Elisa, moest dat nu, dat vloeken van die knullen die misschien nauwelijks beseften wat ze deden, en is het niet wreed van de HEERE om op zo'n wijze Zijn oordeel uit te gieten? Maar ik wil deze verschrikkelijke zaak toch wel van een andere kant bezien. Ik denk hier aan de ouders van die kinderen.

Vroeger waren een burgemeester, een dokter en een dominee de drie aristocraten van een dorp. Dat is vandaag gelukkig niet meer zo. De drie worden nu ook als mens gezien. In het verleden viel er bij mensen een

stilzwijgen als een dominee voorbij ging. Dat vloede voort uit respect, eerbied voor het ambt dat hij van de Heere ontvangen had. De afstand tussen de dominee en het kerkvolk was echter te groot. Ze werden teveel op een voetstuk geplaatst. Men moest heel wat vrees en schuchterheid overwinnen om met moeiten, zorgen, verdriet bij de dominee te komen.

In het heden is het veelal andersom. De achting is nogal eens weg. Ik geef toe: een dominee kan daar zelf de oorzaak van zijn. De ambtskleding is afgelegd; soms zelfs tot de kansel toe. Hij loopt in de kleding van deze tijd, en dat is soms zelfs spijkergoed. Hij houdt van grappen en grollen. Hij laat soms de gemeente schudden van het lachen. Populair wil hij zijn om er bij de mensen in te gaan. Gezant van Christus' wege en het woord deftig, beide uit de Schrift, zijn soms geschrapt. Is het wonder dat kinderen dan geen respect meer hebben?

Ik weet niet veel van de ouders van die kinderen uit Bethel. Wel durf ik te zeggen, dat in die huisgezinnen niet zoals het betaamde over de profeet Elisa is gesproken. Tot die scheldpartij achter Elisa aan zou het nooit gekomen zijn als die ouders met achting over het profetisch ambt zouden gesproken hebben.

Misschien hebt u wel veel kritiek - terecht of ten onrechte - op voorgangers. Dat kan al gebeuren thuisgeko-

men uit de kerk onder het koffiedrinnen, en de kinderen aan een glaasje fris. Dit is niet goed, en dat was niet goed. Nu – dan is het te begrijpen als bij kinderen alle eerbied en achting verdwijnt. In het catechisatielokaal gaat dat al blijken.

J.J. VAN DER SCHUIT (6)

Het verbond, de doop en de kinderen.

Kinderen behoren bij de samenleving. Zij vormen een deel daarvan. Zo kan dit ook gezegd worden van de kerk. In de kerk zijn doop – en belijdende leden. Echter hoe men de kinderen moet zien, daar wordt niet eensluidend over geoordeeld. In het verleden was dat zo en vandaag is dat niet anders. Naar redenen kan gezocht worden, maar de kardinale vraag kan gesteld worden: geven de Schrift, de belijdenis, en het liturgisch formulier daar aanleiding toe? Wanneer er serieus te werk gegaan wordt, dan moet het tot eenheid van gedachten komen. Immers wat staat er beschreven? Wat kan en moet er naar het Woord van de Heere gesteld worden? Wanneer het nu gaat over de kinderdoop, dan is die voluit Bijbels. Wanneer de Heere Zijn verbond opricht heeft Hij niet alleen Abraham, maar ook zijn gezin op het oog. Terecht is gezegd: het gezin is de cel van de samenleving, een kerkje in de kerk. De kinderen horen erbij. Steeds heeft prof. van der Schuit dit ook benadrukt. Nu was er voor de doop de besnijdenis. Zeker dit gold alleen de jongetjes., maar naar de aard van het Oude Testament waren de meisjes in hen begrepen. Onder het Nieuwe Testament is de bedeling van het verbond, door de arbeid van de Heere Jezus Christus ruimer geworden. Zeker moeten we ons wachten voor verbondsoverschatting, zo dat verbond en doop spreken van het kindschap Gods en dat dit slechts geloof dient te worden. Onderschatting van verbond en doop kan er zijn wanneer de doop voor de kinderen slechts een uitwendig teken is. Van der Schuit zegt: de doop wijst heen naar de noodzakelijkheid van de wedergeboorte en verzegelt de belofte van de wedergeboorte of vernieuwing door de Heilige Geest. Over deze twee zaken gaat het ook in ons doopsformulier. De noodzakelijkheid is direct aan het begin gesteld en de belofte van de wedergeboorte daar

Ouders, pas toch op dat uw kinderen helemaal zouden vergeten dat dienaars des Woords gezanten van Christus' wege zijn, gezonden tot behoud van u en van uw kinderen.

P. van Zonneveld

waar in het formulier over de subjectieve zijde van de belofte wordt gehandeld, namelijk over wat de Heilige Geest in de zondaar doet. Nu heeft het ontkennen en zelfs het verwerpen van de kinderdoop geen einde genomen. Van der Schuit heeft op die zaak ook gewezen. Hij merkte op: al geeft de Schrift geen directe uitspraak, wij blijven als het over zaken van betekenis gaat nooit bij de letter staan. We gebruiken woorden die opgebouwd zijn uit principia van de Heilige Schrift. Denk aan de twee naturen van Christus. Zijn Goddelijke en menselijke natuur. De leer van de triniteit, van de Heilige Drie-eenheid. Wanneer het woord huisgezin wordt gebruikt, dan behoren daar de kinderen bij en laten we niet vergeten wat we in Kol. 2:11, 12 lezen, dat de doop in de plaats van de besnijdenis is gekomen. Als de kinderen niet gedoopt mogen worden, had dit er zeker bij gestaan. Van der Schuit wijst ook op de bekende tekst: die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden. Markus 16:6. deze tekst zegt niets tegen de kinderdoop. Indien ja, dan zijn alle kinderen verloren, want zij kunnen niet komen tot dadelijk geloof en dan zal men naar dit woord van Jezus Christus verdoemd worden. Een duidelijke aanwijzing dat dit woord dus enkel de volwassenen betrof. Van der Schuit was ook tegen de herdoop. Het was uit zijn hart gegrepen wat in artikel 34 staat van onze Nederlandse Geloofsbelijdenis. Hierom geloven wij, dat zo wiens voornemen is in het eeuwige leven te komen, die moet maar eens gedoopt worden met de enige doop, zonder die immermeer te herhalen, want wij kunnen ook niet tweemaal geboren worden. De doop is het sacrament van de inlijving in de kerk. Nu worden de kinderen als leden van de kerk geboren. En dat krijgt zijn plechtige verklaring en bezegeling in de doop. In het doopsformulier staat: zij worden niet 'tot', maar 'als' lidma-

ten van Zijn gemeente gedoopt. Dit wordt door de ouders met hun jawoord bevestigd. Laten wij niet wijzer zijn dan de Heere. We kunnen weten wat Hij zegt in Zijn woord. Wat door de vaders is gesteld, is volledig naar de Schrift en Art 34 van de NGB hoort daar bij. Wat daar staat kan geen achterhaalde zaak worden. De grote fout van hen die de volwassendoop of herdoop voorstaan, is dat alle nadruk wordt gelegd op het komen van de mens tot de Heere en men de doop ziet als kroon op het geloof, het geloven. Dit is beslist in strijd met Gods verbond en woorden. Wat de kinderdoop betreft mogen we niet voorbij zien, wat in zondag 27 van de Heidelberger Catechismus beleden wordt. In die zondagsafdeling wordt de vraag gesteld: zal men ook de jonge kinderen dopen? Ja het, mitsdien zij al zowel als de volwassenen in het verbond Gods begrepen zijn. Dit mag niet leiden tot allerlei interpretaties. Als: wie gedoopt is, deelt in de zaligheid, of moet slechts komen tot geloven. Moet slechts gedacht worden aan uitverkoren kinderen, dan heeft de doop geen enkele zin noch enige betekenis voor het gedoopte kind en de ouders. Wanneer de doop slechts de uitverkorenen gold, zou antwoord 74 anders geformuleerd moeten zijn. In het formulier voor de volwassendoop staat dat de kinderen der christenen uit kracht van het verbond moeten gedoopt worden. Alle kinderen moeten, behoren gedoopt te worden. Zij zijn in het verbond Gods begrepen in Zijn gemeente. Wat er in antwoord 74 volgt moet ook letterlijk genomen worden, namelijk: dat hun door Christus' bloed de verlossing van de zonden en de Heilige Geest die het geloof werkt niet minder dan de volwassenen toegezegd wordt. Opvallend is het dat het woord toegezegd wordt gebruikt. In het woordenboek van Van Dale staat: toezeggen is min of meer officieel beloven. Als voorbeeld wordt gegeven: hem is een woning toegezegd. Toegezegd dat is nog niet in bezit. Er moeten nog handelingen gebeuren. Maar de toezegging staat vast. Er mag aan gedacht en op gewezen worden. Zo heeft nu de Heere in de doop een pleitgrond gegeven. De Heere spoort er zelfs toe aan om uit te spreken: Wat toegezegd is, Heere, heb ik nodig. Laat het vervuld worden. Laat op de toezegging de toe-eigening volgen. Het werk van de Heilige Geest. Zo spreekt

de doop van onze totale verlorenheid, van ons ongewassen zijn, van ons kind des toorns zijn, maar de doop wijst tevens op en spreekt van de nieuwe geboorte, gewerkt door de Heilige Geest, Christus' bloed en Zijn heil in het leven. Met nadruk werd door prof. van der Schuit gezegd: onze totale verlorenheid moet scherp en duidelijk geprekeerd worden, maar tevens rijk en ruim de drie-eenige God en Zijn werk. Bij het ouder worden moeten kinderen daarin nader onderwezen worden. Zo doceerde prof. van der Schuit. Daarin was hij niet armini-

aans of remonstrants, maar Bijbels confessioneel. Het einde van alle tegenspraak? We mogen van een persoon, geen apostel maken. Toch wat van der Schuit leerde, kon en kan in de Schrift en de drie formulieren van Enigheid hun grond vinden. Zo moet het ook vandaag zijn. de Heere eist het. De kerkjeugd, het verbondsvolk heeft er recht op. Wanneer het anders kan zijn dan is er sprake van misleiding en dat kan leiden tot zelfbedrog.

M.C. Tanis

DE BOVENSTE DELEN

Ook Paulus kende reeds gebieden die hoog boven op de kaart liggen. De bovenste delen (des lands; Hand. 19:1). Het is vandaar een kleine en ook weer een heel grote stap naar het Noorden, zoals dat zich aftekent binnen ons kerkverband.

Ik zou daar niet over schrijven, ware het niet dat Ds. D. Visser tijdens een Synodezitting in een bepaald verband gesproken heeft over het Noorden. Er werd een besluit genomen en Ds. Visser vroeg zich toen hardop af hoe hij een dergelijk besluit aan het Noorden moest vertellen. Blijkbaar zou dat besluit niet goed vallen.

Je gaat dan ook zelf even nadenken over de geografische gebieden in ons kerkverband. Br. Visser wekt hier de indruk alsof het Noorden andere wensen kent dan de rest van ons kerkverband. Nu worden mij toch dingen duidelijk. Ik heb persoonlijk in het Noorden de gedachte en die wordt mij meermalen voorgehouden, dat ik en sommige enkelingen met mij het zijn, die uit de toon vallen. Maar ik begrijp nu van Ds. Visser, dat het Noorden zelf het is dat uit de toon valt en dat wij eigenlijk helemaal geen witte raven zijn. Integendeel, wij hebben in onze opstelling blijkbaar echt zuiver kerkelijk bloed in ons.

Maar dit slechts als korte inleiding. Ds. Visser kan het vast wel van mij hebben als ik dit opmerk. Wij begrijpen elkaar wel redelijk, maar we verstaan elkaar niet altijd.

Los hiervan is de vraag belangrijk: Wat verstaan we onder het Noorden en wat gebeurt er in het Noorden? Ik dacht dat de overige gebieden daar misschien wel enige belangstelling voor hebben.

Het Noorden is nu vaak wel een gebied, waar experimenteel kerkelijk

gedacht wordt. Dat is niet altijd zo geweest. Ik herinner mijzelf nog, dat mijn vader, die toen nog in Zwijndrecht stond, op een maandagmorgen terugkwam van een preekzondag in Friesland. Het was in de Wouden. Hij was toen zeer verwonderd over de geestelijke honger die hij daar had aangetroffen. In het Zuiden vinden we de schriftuurlijk-bevindelijke prediking een heel gewoon feit, zo zei hij, maar in het Noorden is ook een duidelijke begeerte aanwezig naar het Woord.

De meeste Noordelijke voorgangers in die dagen hadden toen ook nog een duidelijk woord voor het hart. Er werd in de rechte zin voorwerpelijk geprekeerd, en daar lag zeker een accentsverschil, maar de kloof tussen Noord en Zuid was absoluut niet onoverbrugbaar.

Ik denk er vaak over na hoe het komt dat het Noorden nu na jaren een andere koers vaart dan andere delen van onze kerken. Deze overwegingen hebben natuurlijk ook in sterke mate te maken met de positie van mijn eigen gemeente in Damwoude.

We weten allen dat juist in het Noorden de Afscheiding diepe wortels kreeg. Zelfs uit grote delen van Friesland, ook uit het gebied rond het huidige Damwoude, trokken de mensen in grote aantallen naar Ulrum, naar de prediking van Ds. de Cock. Later, toen er in Murmerwoude (de vroegere naam voor Damwoude) een afgescheiden gemeente ontstond, gebeurde het daar weer dat velen uit de wijde omgeving hier de prediking zochten. Door heel Friesland heen lagen de wortels verspreid van een persoonlijk gerichte prediking. Veel bekende namen, zoals Brakel en Witsius, waren hier heel bekend. Er

liggen bevindelijke rudimenten genoeg. Trouwens, dat gold in de eerste plaats ook van de prediking van de Cock. Zou deze prediking nu nog klinken op veel plaatsen, dan zou er een evenzeer grote revolutie plaats vinden en zouden velen zich afwenden en tegelijk ook toewenden.

De Afscheiding heeft zich hier, zoals ook elders, voortgezet wat de hoofdstroom betreft, in de latere Gereformeerde Kerken. Helaas zijn juist deze kerken radikaal van karakter veranderd. Maar die kerken met hun diepe verval en zelfs afval, bepalen nog wel steeds het geestelijk klimaat van de provincie. Daar hebben onze gemeenten een plaats. En die positie wordt daardoor juist erg aangevochten.

Onze jeugd leeft op scholen, waar dat algemeen verval de sfeer bepaalt. Zij worden daardoor aangezogen en aangetrokken, want de eigen kerk is toch veel te ouderwets en volkomen achterhaald. In vele andere delen van ons land treffen we een reformatorisch volksdeel aan. Dat leeft heel anders en dat maakt het makkelijker om de lijn vast te houden, al weet ik natuurlijk wel, dat ook die zuil aan krimp onderhevig is.

Omdat onze kerken hier in een heel andere omgeving leven, is er spoediger de neiging om te assimileren en mee te gaan met wat allen doen. De strijd van onze gemeenten in deze regio is verbeteren en ernstig. In een dergelijke situatie kan men twee dingen doen. Men kan langzaam maar zeker ook die kant opgaan en zoeken naar allerlei middelen om grip op de mens van deze tijd te krijgen en te houden.

Velen denken dat zo iets alleen kan, als we vooral meegaan met de tijd en de presentatie alsook de boodschap aanpassen. Dat gebeurt trouwens niet alleen in het Noorden. Maar deze aanpak getuigt m.i. niet van wijsheid en kracht, want we hebben juist om ons heen de voorbeelden van een leeggelopen kerkelijk leven. En die kant gaan veel gemeenten in ons Noorden nu ook op. Er zijn er ook, die denken dat we dat nu juist nooit moeten doen. Willen we kerk blijven dat moet juist de prediking in al zijn eigenheid en volheid het beeld blijven bepalen.

Gelukkig tref ik zelf dan in mijn eigen gemeente deze lijn aan. Men zou ons dan wel kunnen beschuldigen van krampachtigheid. Dat wordt vaak gedaan. Ik kan dat meevoelen, maar

ik verzeker de welwillende lezer, dat er in het huidige gewricht geen andere mogelijkheid is. Eén stap zetten in de richting van wat de trend van deze dagen is, leidt tot verlies, uiteindelijk tot een verlies van alles, naar ik vrees. De trend van de dag is tegelijk ook de waan van de dag. Men spreekt soms van angst. Ja zeker, er is angst en vrees voor de grote afval en dat is ernstig genoeg.

U vraagt of we het schip van kerk en gemeente op koers kunnen houden? Dat gaat wel moeizaam, maar de Heere geeft het nog. Zeker is het goed de sterke bindingen met het verleden vast te houden. Daar liggen de beproefde wegen, de eeuwenoude sporen. We mogen dat niet verwarren met een bloeiend geestelijk leven. In dat opzicht hebben we alles te wensen. Maar we zijn er wel heel sterk van overtuigd, dat er geen andere weg is.

Ik heb hardop met u nagedacht over het Noorden. Er zijn wel mensen, die een zodanig gebied afschrijven. Het is daar allemaal zo anders dan bij ons. Zeker, er zijn andere gedragingen dan elders. Als u let op uiterlijkheden, ziet u een bepaald verschil. Maar bedenk dan dat de situatie hier anders is dan elders. Heb ook oog en aandacht voor de strijd, die gestreden moet worden door hen die willen houden wat zij hebben.

We mogen ervan overtuigd zijn dat de rechte prediking van het kruis van Christus op den duur vruchten afwerpt. De Heere staat voor Zijn eigen werk in. Wij mensen weten niet altijd hoe het allemaal in details moet en zal gaan. Maar we moeten maar vaak roepen: Staat op de wegen en ziet toe en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij. De oude paden op zich zijn ook niet genoeg, maar het gaat om de goede weg en die weg is Christus. Maar die goede weg ligt blijkbaar toch in de oude paden en richtingen.

Die Christus wordt gepreikt en voorgesteld tot een betoning van Gods rechtvaardigheid en tot een verzoening door het geloof in Hem. Daar hebben we toch geen andere bijzonderheden bij nodig in kerk en gemeente? De roem in het kruis van Christus klinkt ook nu nog, in het Noorden en in het Zuiden. Alles buiten Hem stelt teleur en we komen er eeuwig mee om. Wie echter in Hem is, die is een nieuw schepsel.

Ik eindig. Waar een verzoeking van een ordening op een Synode al niet

toe leiden kan. Er is op dit terrein nog veel meer te zeggen, waar anderen in den lande misschien belang bij hebben. Misschien geef ik daar nog wel eens iets van door in de toekomst.

P. Roos

PERSBERICHT

Jeugdbonden en De Driestar organiseren studiedag

'DE BELIJDENIS IN HET JEUGDWERK EN HET ONDERWIJS'

GOUDA – Hoe geef je de belijdenis een plaats in het jeugdwerk en het onderwijs? Over deze en vergelijkbare vragen organiseren de Christelijke Hogeschool De Driestar en de jeugdbonden HGJB, JBGG en LCJ op D.V. woensdag 19 januari een studiedag onder de titel 'De kernen van het belijden in de cultuur van deze tijd'. Hoofdinleiders op deze dag zijn ds. H. van den Belt ('De actualiteit van het belijden in deze tijd') en ds. P. den Butter ('De belijdenis als lied om te zingen!'). Daarnaast zijn er vijf workshops waarin wordt nagedacht over de vertaling van het onderwerp naar catechese, jeugdwerk en onderwijs.

De studiedag wordt gehouden in het gebouw van de Hogeschool De Driestar in Gouda en is bedoeld voor jeugdwerkleiders, docenten, predikanten, catecheten, ouders en andere belangstellenden. De kosten bedragen € 25,- per persoon (incl. koffie, warme maaltijd en referaten). Voor studenten geldt een gereduceerd tarief van €12,50. Het programma begint om 14.00 uur en duurt tot ca. 20.30 uur. Meer informatie en een aanmeldingsformulier is verkrijgbaar bij De Driestar, via mw. K.W. Verwoert (tel. 0182-540333, email K.W.Verwoert@driestar.nl).

Geloofsvragen

De actualiteit van het onderwerp blijkt uit de vragen die in deze tijd voortdurend gesteld worden over essentiële zaken die het geloof en onze belijdenis betreffen. Te denken valt aan: de visie op God; de Bijbel; de Persoon en het werk van de Heere Jezus; de Persoon, de vrucht en de gaven van de Heilige Geest; de sacramenten; de Kerk en het getuige-zijn in de samenleving in de 21e eeuw. In de workshops (waaruit twee keer

gekozen kan worden) wordt erop ingegaan hoe je deze onderwerpen vanuit de belijdenis aan de orde kunt stellen in catechese, jeugdwerk en onderwijs (zowel -16 als +16).

Voor meer informatie:

I.A. Kole
Prins Bernhardstraat 36
2825 BE Berkenwoude
Tel. 0182-362588

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE BEZINNINGSKRING VEENENDAAL E.O.

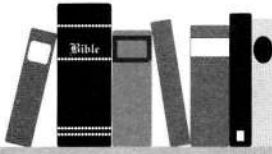
Op D.V. 8 december hopen wij onze tweede bezinningsavond van dit seizoen te beleggen. Daar hoopt te spreken:

Ds. R.Kok van Urk over het thema "De prediking van Gods beloften"

De andere avonden worden D.V. gehouden op:

- 9 feb. 2005, ds J. Westerink te Utrecht, "Het heilig avondmaal" (voor wie is het Heilig Avondmaal?)
- 6 april 2005, ds A. vd Zwan te Sliedrecht, "De Middelaar, verzoening door voldoening" (achterhaald of noodzaak?)

De avonden zullen gehouden worden in een zaal van de Christelijke Gereformeerde Kerk "Pniël" te Veenendaal, Tuinstraat 133. De avonden zullen beginnen om 19.45 uur. Iedereen, jong en oud, is weer van harte welkom op deze avond(en) !!! Indien u van deze avond(en) of van de vorige avonden een bandje zou willen bestellen, kunt u contact opnemen met één van onderstaande personen. De kosten van het bandje zijn 3 EURO. Voor meer inlichtingen kunt u altijd contact opnemen met iemand van het comité: dhr. J.W. Overeem (Voorzitter) 0318-519404 of dhr. J.C. Pronk (Secretaris) 0318-543795.

BOEKBESPREKINGEN

Kaspar Alardin, Twee wegen, 117 blz., € 11,90, Uitgave Den Hertog, Houten. In de serie vaderlands erfgoed verscheen een boekje met vijf preken van Kaspar Alardin over Psalm 1. De auteur is slechts 34 jaar geworden. Ondanks zijn lichamelijke klachten was hij ijverig in zijn studie en ambtelijke werkzaamheden. Hij werd in 1658 te Bremen geboren. Hij werd na zijn studie theologie predikant in Sluis (Vlaanderen). In 1685 ging hij naar Wesel. In 1688 naar Arnhem, waar hij vier jaar heeft mogen arbeiden en overleed. Toen Alardin 30 jaar was was hij lichamelijk eigenlijk al totaal versleten. In zijn laatste levensjaren kon hij niet meer preken, maar schreef nog wel preken uit. Toen dat zelfs niet meer ging, dicteerde hij preken. Tot enkele dagen voor zijn dood bleef hij dit doen. Tijdens de laatste dagen van zijn leven was zijn verlangen: "Heere, hoe lang zal het nog duren dat mijn ziel Uw onmiddellijke gemeenschap genieten zal!" Hij stierf 15 augustus 1692. De nu opnieuw uitgegeven preken zijn genomen uit een bundel van twaalf preken die de titel draagt: 'De Geluksaligheyt van den wegh der Rectveerdige, alsmede de Fonteyne des Levens.' De preken dragen de volgende vijf opschriften: 1. afkeer van het kwade 2. lust tot het goede 3. als een boom 4. het grote verschil 5. twee wegen. Om u een indruk te geven van de inhoud van de preken van Kaspar Alardin, waarvan we met instemming kennis hebben genomen, geven wij u een citaat van de blz. 113 en 114 "Ach toehoorders, wanneer u nu de schrik des Heeren weet, laat u toch overreden en bewegen tot het geloof in Christus! God stelt u aan de ene zijde nog voor de weg van de goddelozen: het is een brede, gemakkelijke weg. U kunt op die weg leven naar uw lusten en begeerlijkheden. U kunt zich op die weg bezighouden met het najagen, bezitten en genieten van de schatten van deze wereld. Maar het einde daarvan is de eeuwige dood. Aan de andere zijde wordt u voorgesteld de weg van de rechtvaardigen. Daarop moet u uzelf, eigen krachten en eigengerechtigheid verloochenen. Daarop moet u uw liefste zonden loslaten en de ijdel-

heden laten varen. Maar het einde van die weg is de eeuwige heerlijkheid. Welke weg wilt u van nu af aan inslaan? Er zijn twee wegen. U kunt ze niet beide gelijktijdig bewandelen, want die zich verkeerd gedraagt in twee wegen, zal in de ene vallen. Er zijn twee heren, maar u moet de ene verlaten, wanneer u de andere wilt aanhangen. U moet koud of heet zijn. Kies dan heden wie gij dienen wilt! Ik stel u voor het leven en de dood, de hemel en de hel. Verkiez toch het leven, opdat u eeuwig leven mag! O goddeloze, verlaat toch uw weg, uw gerustheid, uw zorgeloosheid en eigengerechtigheid! Zondaar, verlaat uw eigen gedachten en bekeer u tot de Heere! Luister nu nog naar Gods raad. Zo zegt de Heere: 'staat op de wegen en ziet toe, en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin; zo zult gij rust vinden voor uw ziel' (Jer. 6:16)."

C.H. Spurgeon, Een Rots om in te wonen, dagboek bij de Bijbel, 374 blz., € 17,50, Uitgave Den Hertog, Houten. Het ingebonden boek ziet er keurig verzorgd uit. Voor ieder dag van het jaar is een stukje gekozen uit de preken van Spurgeon. Er is rekening gehouden met het kerkelijk jaar. Het grootste deel van het dagboek bestaat uit teksten die nog niet eerder waren vertaald in het Nederlands. Spurgeon leefde van 1834-1892). Het boek is samengesteld en vertaald door N.A. Eikelenboom. Het zal zijn weg onder hen die zich graag verdiepen in de werken van Spurgeon wel weten te vinden.

Arnoldus Rotterdam, Ontfermende leiding, 88 blz., € 10,90, Uitgave Den Hertog, Houten. In de serie vaderlands erfgoed verscheen een preek van Arnoldus van Rotterdam genomen uit zijn boek "De voortreffelykheid en gelukzaligheid van des Heren volk" (Amsterdam 1751). De volledige titel van de preek luidt: 'De grote Herder Israëls in Zijn ontfermende leiding, van de blinde heidenen op de weg naar de hemel.' Arnoldus van Rotterdam werd geboren 31 maart 1718 te Amsterdam. Hij studeerde theologie in Leiden. In 1741 werd hij predikant in Zuilen. In 1755 ging hij naar Steenwijk, zijn tweede en laatste gemeente. Arnoldus van Rotterdam vervulde veel classica en synodale functies. Hij stond achter Alexander Comrie en Nicolaus Holtius in hun strijd voor de handhaving van de gereformeerde

belijdenis. Hij is onder ons vooral bekend om zijn verklaring van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Dit boek verscheen in de jaren 1755-1758 onder de titel 'Zions roem en sterkte.' Aan dit boek lag een serie preken ten grondslag die hij in Zuilen had gehouden. In de voorrede op dit werk lezen wij ondermeer: 'Heb hoogachting voor de Formulieren van onze kerk. Het zijn menselijke schriften; maar de stof en sieraad is geleend uit de Profeten en de Apostelen.' De nu uitgegeven preek over Jesaja 42:16 geeft een goede indruk van de preken die Arnoldus van Rotterdam heeft gehouden. Het slot van de uitgebreide toepassing willen wij opnemen om u een indruk te geven van de inhoud van de preek: "Zodoende, kinderen van God, zult u uw zielen vertroosten in al uw wegen. O, de Heere zal deze dingen doen, Hij zal u gedurig leiden en verkwikken om Zijns Naams wil! Is het dat u onder kruis en zwaarigheden bent, Hij zal uw voeten staande houden op de weg des levens! Is het dat het geblaas der vijanden tegen u is, u zult bewaard worden tegen de paden des inbrekers. Is het dat u klaagt over uw zonden als een last op de weg, ziedaar, de Fontein is geopend tegen al uw zonde en onreinheid! Het Lam Gods is voor u geslacht, om al uw zonden weg te dragen. Is het dat u in veel smart en kleinachting leeft, geen nood, de Heere schat u tegen fijn goud, ja, als het zwart van Zijn oogappel. Is het dat u in veel tranen, zuchten, benauwdheid en donkerheid leeft, het is maar een wolkje; het zal haast verdwijnen en uw zuchten in vrolijke gezangen veranderen. Is het dat uw beste vrienden, in wie u veel vertrouwen stelde, u verlaten, o, dat is werelds loon; de Heere zal u nooit verlaten. Is het dat u vreest voor de dood en de eeuwigheid, wees standvastig tot de dood; de bitterheid is ervan geweken. De Heere zal u leiden over de dood in een zalige eeuwigheid, waar u genieten zult verzadiging van vreugde voor Gods aangezicht, en lieflijkheden in Gods rechterhand, eeuwig en altoos. Hoor de belofte van God, waarmee wij eindigen: 'Zij zullen niet meer hongeren en zullen niet meer dorsten, en de zon zal op hen niet vallen, noch enige hitte. Want het Lam, Dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteynen der wateren; en God zal alle tranen van hun ogen afwissen.' (Openb. 7:16, 17) Amen,"

"De Heere is genadig en rechtvaardig. En onze God is ontfermende..."
(Psalm 116:5)

De kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Rotterdam-Kralingen geeft met ontroering kennis van het plotselinge overlijden van zijn broeder

DANIEL CHRISTIAAN OVERDUIN

op de leeftijd van 61 jaar.

Met dankbaarheid gedenken wij dat hij de gemeente gedurende de jaren 1985 tot 2002 met trouw en toewijding in het ambt van ouderling heeft gediend. Tevens was hij vele jaren scriba van de kerkenraad. De HEERE trooste en ondersteunde zijn vrouw, kinderen en overige betrekkingen.

Rotterdam, 21 november 2004.

Namens de kerkenraad,
Ds. J.M.J. Kieviet, preses
R.B.J. Naaktgeboren, scriba

't Boekendal

Winkelcentrum Urkerhard
Nagel 48, 8321 RG Urk

Tel: 0527 - 682110 Fax 0527 - 688668

Boeken & Bijbels
CD's en Bladmuziek
Schoolartikelen
Kadoartikelen
Kopieerservice
Wenskaarten

Verzending door heel Nederland

Vakantie op Texel

6-persoons, vrijstaand, met CV

Bungalowpark
"De Verrassing"

Rust en ruimte,
alle jaargetijden,
in eigen sfeer.

Oosterend - Texel

Kom op vakantie in onze (luxe en vrijstaande) bungalows, ook deelweken zijn mogelijk. Bel voor de brochure met foto's en prijzen.

Kerstvakantie: nog enkele plaatsen vrij!

Reserveer nu, bel 0222 31 83 91

Stichting China
Christelijke hulpverlening in Azië

Nieuw project!

Stichting China is gestart met vertaling van de Commentaren van Calvijn

Een noodzakelijk project!

De Chinese huisgemeenten nu ook in de voetsporen van Calvijn, laat de Muur geen belemmering zijn

Steun de vervolgde kerk in China en maak een gift over op

GIRO 320666

info/secretariaat:
Postbus 1150 3900 BD Veenendaal
tel: 0318-510320
email: info@stichtingchina.nl
giro 320666 t.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl

Wonen in een bushokje...

Dirk, 57 jaar, woonde maandenlang in een bushokje in Ede, omdat de wachttijd voor een éénkamerflat twee jaar is en hij geen urgentiegeval was...

Ontmoeting gaat daarom een project opstarten in de Gelderse Vallei.

Zonder uw hulp kunnen wij mensen als Dirk niet helpen! Maak daarom uw gift over op ons bank- of gironummer!
Alvast hartelijk dank!

Ontmoeting biedt, op basis van christelijke naastenliefde, professionele hulp aan dak- en thuislozen, uitgaande van de behoeften en mogelijkheden van de cliënt

Centraal Bureau
Postbus 263
3990 GB Houten
info@ontmoeting.org
www.ontmoeting.org
Postbank 2600356
Rabobank 3876.69.140

Eén telefoontje...

...en u bereikt het brede thuiszorgpakket van Agathos Thuiszorg: ■ Huishoudelijke verzorging ■ Lichamelijke verzorging ■ Verpleging ■ Psychosociale zorg ■ BKG Kraamzorg Heeft u een zorgvraag? Bel 010 264 07 77.

Agathos
THUISZORG

Wormerhoek 14g - Postbus 151 - 2900 AD Capelle aan den IJssel
Tel: 010 264 07 77 - Fax: 010 264 07 79
E-mail: info@agathos-thuiszorg.nl
Website: www.agathos-thuiszorg.nl

Thuiszorg met een eigen kleur